Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра загальної практики – сімейної медицини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан медичного факультету

Тетяна ЛЯДОВА

_____

«____» _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Громадське здоров’я»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань I Охорона здоров’я та соціальне забезпечення

Спеціальність I10 Соціальна робота та консультування

Освітньо-професійна програма «Соціальна робота та консультування»

Вид дисципліни обов’язкова

Факультет Навчально-науковий інститут соціології та медіакомунікацій

2026 /2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою медичного факультету

“ ” червня 2026 року, протокол №

Розробники програми: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади):

Резніченко О.Г., к. м. н., доцент кафедри загальної практики-сімейної медицини

Програму схвалено на засіданні кафедри загальної практики-сімейної медицини
Протокол №10 від «15» червня 2026 року

Завідувач кафедри загальної практики
-сімейної медицини _____ к.мед.н., доцент Шерстюк Л.Л.

Програму погоджено з гарантом освітньої професійної програми «Медицина».

Гарант освітньої професійної програми _____ д.м.н., ст.н.с. Шевченко Н.С.
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією медичного факультету.
Протокол від “ ” червня 2026 року № .

Голова науково-методичної комісії _____
(підпис)

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни **«Громадське здоров'я»** складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів освітнього рівня «Магістр» спеціальності І2 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Робоча програма навчальної дисципліни **«Громадське здоров'я»** складена відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності І2 «Медицина», затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України від 08.11.2021 р. № 1197, Закону України «Про вищу освіту» №1556-VII від 1 липня 2014 року (із змінами та доповненнями); Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, затвердженого рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол засідання № 10 від 26 червня 2023 року), освітньо-професійної програми та навчального плану другого (магістерського) рівня вищої освіти «Медицина», галузь знань 22 «Охорона здоров'я» зі спеціальності І2 «Медицина» на 2023-2029 роки, затверджених рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (протокол засідання № 8 від 17 березня 2025 року); Статуту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; Кодексу цінностей Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та інших регламентуючих нормативних документів.

Вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Громадське здоров'я**» здійснюється на І курсі навчання протягом 1 семестру.

Мета. Головна мета курсу – ознайомити студентів із сучасними теоретичними положеннями та практичними програмами в галузі соціальної медицини та гігієни, соціально-гігієнічними проблемами порушень здоров'я, системою управління охороною здоров'я, основними напрямами організації медичної допомоги населенню.

Завдання:

- формування уявлень про місце біологічних, психологічних і медико-соціальних наук у структурі загальних знань про людину;
- зміцнення й розвиток уявлень про системні принципи діяльності організму, про структурно-функціональні основи взаємодії систем організму, про механізми взаємокомпенсації функцій, про індивідуальну норму життєдіяльності, про гомеостаз і стрес;
- формування уявлень про здоров'я як результат соціальної адаптації людини, здоровий спосіб життя, шляхи і засоби підтримки й зміцнення високої працездатності людини;
- формування навичок спостереження за власним організмом, навчання методам діагностики рівня і якості здоров'я людини, збереження й зміцнення здоров'я.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати**:

- основи функціонування та основні патологічні порушення організму дорослої людини та дитячого організму;
- про невідкладні стани, причини їхнього виникнення, основні ознаки, наслідки, що становлять небезпеку для життя;

Вміти:

- визначати нормальні, фізіологічні процеси життєдіяльності організму;
- визначати основні патологічні порушення, що виникають внаслідок впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- визначати основні фактори ризику виникнення патологічних станів організму;
- формувати та користуватися основними гігієнічними навичками;
- формувати здоровий спосіб життя;
- сприяти розвитку соціальних програм

1.3. Кількість кредитів

1.4. Загальна кількість годин

90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна / за вибором
Денна форма навчання
Рік підготовки
1-й
Семестр
2-й
Лекції
16 год.
Практичні, семінарські заняття
10 год.
Лабораторні заняття
–
Самостійна робота
58 год.
Індивідуальні завдання
–

1.6 Компетентності, формуванню яких сприяє дисциспліна

Розроблена програма відповідає ***освітньо-професійній програмі (ОПП)*** та орієнтована на формування ***компетентностей:***

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК7. Здатність працювати в команді.
ЗК8. Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предментні) компетентності (ФК):

ФК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
ФК17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

Програмні результати навчання (ПНР)

Результати навчання для дисципліни – сукупність знань, умінь, навичок, інших форм компетентності, набутих особою у процесі навчання згідно зі стандартом вищої освіти, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен вміти:

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
ПРН 21. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, інформацію. оцінювати та застосовувати цю інформацію.
ПРН 23. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення.
ПРН 24. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна **«Громадське здоров'я»** ґрунтується на вивченні студентами таких навчальних дисциплін як медична біологія, соціальної медицини та охорони здоров'я, гігієни та екології, біостатистики, інформатики, етики та деонтології та інших дисциплін, які інтегруються з ними.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я.

Тема 1. Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я. Медико-соціальна робота: предмет, загальні принципи

Розуміння здоров'я та хвороби в стародавні часи. Етика й здоров'я в давнину. Історія виникнення та зміст медичної емблеми і білого халата. Значення моральної чистоти для здоров'я в уявленнях стародавніх медиків. Солернський кодекс здоров'я. Сучасне поняття здоров'я у трактуванні ВООЗ. Група факторів що визначають здоров'я нації. Суспільна охорона здоров'я. Предмет «Медико-соціальні основи здоров'я». Предмет, завдання, об'єкт соціальної медицини. Місце в соціальній медицині таких соціальних факторів, як зайнятість, освіта, доходи, життєві цінності, родинний стан, особистісні погляди. Розбіжності між традиційною та соціальною медициною. Визначення поняття медико-соціальної роботи, основні її аспекти у вітчизняному й зарубіжному досвіді. Завдання соціальних працівників, які працюють в охороні здоров'я.

Тема 2. Соціальні проблеми здоров'я в загальній декларації прав людини. Здоров'я для всіх у XXI ст. – політика ВООЗ

Міжнародні документи, що декларують права людини на здоров'я. Основні положення Всесвітньої декларації з охорони здоров'я 1998 р. Проблеми здоров'я в Загальній декларації прав людини: право на життя, захист родини, право на соціальне забезпечення, право на відпочинок, право на працю, право на життєвий рівень, право на однаковий соціальний захист дітей, які народилися в шлюбі й поза ним. Взаємозв'язок положень Декларації з визначенням здоров'я ВООЗ. Основні відмінності політики ВООЗ на початку XXI ст. Зв'язок бідності, безробіття й здоров'я. Суспільна охорона здоров'я та її місце в новій політиці ВООЗ. Формування європейської політики ВООЗ "Здоров'я для всіх": справедливість у питаннях охорони здоров'я; якість життя та здоров'я; кращі можливості для інвалідів; запобігання поширенню хронічних хвороб; збереження здоров'я у старості; здоров'я дітей і

молоді; здоров'я жінок. Стратегії досягнення цілей: спосіб життя; здорове довкілля; медико-санітарна допомога. Стратегії розвитку з метою досягнення здоров'я для всіх (наука, інформація, людські ресурси, партнерство, етика тощо).

Тема 3. Соціальна медицина й соціальна гігієна в XX XXI ст.

Поняття про соціальну гігієну. Н.А. Семашко, його погляди на здоров'я та внесок у розвиток соціальної гігієни і радянської охорони здоров'я. Психіатр П.Б. Ганнушкін, його погляди на соціальну роль психіатрії. Перші інститути соціальної медицини в Західній Європі та США, причини, що зумовили їх створення і призначення. Поняття епідеміології, її значення для соціальної медицини. Нещасні випадки, травми й здоров'я. Виробничий і автодорожний травматизм. Соціальні наслідки травм. Частота дорожнього травматизму в Західній і Східній Європі. Засоби зниження травматизму на дорогах. Економічні втрати від транспортного травматизму. Завдання ВООЗ щодо зниження травматизму, профілактики ДТП. Медико-соціальні проблеми здоров'я й біоетика. Поняття про трансплантацію, імплантації, етичний бік трансплантології. Трансплантологія і ставлення до життя. Евтаназія. Клонування. Генна інженерія.

Модуль 2. Роль соціуму у розвитку патологічних станів людини та проблеми їх профілактики.

Тема 4. Соціальна медицина та проблема соціального захисту людини з вадами здоров'я

Походження й медико-соціальний зміст виразу "хвороба як обмежена воля життя". Приклади й механізми впливу складних соціальних умов на розвиток і становлення особистості, мотивації до збереження здоров'я, до здорового способу життя. Взаємозв'язок біологічних, фізичних і соціальних факторів, їх вплив на людину. Соціальні детермінанти здоров'я. Розвиток індустріалізації та здоров'я. Принципи захисту людей з вадами здоров'я. Стан лікарсько-трудової експертизи, соціальні наслідки браку інформації про стан здоров'я й інвалідності. Інваліди та суспільство. Демонстрація реально існуючого пріоритету лікувальної медицини над соціальною.

Всесвітньої програми дій стосовно інвалідів, Стандартні правила ООН стосовно інвалідів. Обмежені можливості інвалідів і варіанти формування особистості. Соціально-психологічна сутність постворенних синдромів. Життєвий простір. Соціопатії. Адаптація до соціальних факторів середовища.

Тема 5. Цивілізація, екологія й здоров'я – медико-соціальні наслідки й запобігання

Людина й природа. Екологічні фактори, що впливають на здоров'я. Радіологічне опромінення і стрес. Медико-соціальні та психологічні наслідки аварії на ЧАЕС. Принципи ліквідації наслідків. Законодавство. Соціальний захист, спрямований на зміцнення здоров'я. Досвід Японії та інших країн. Поняття СНІДу. Імунодефіцит. Частота, медико-соціальні наслідки, причини поширення. Профілактика. Координація роботи з боротьби зі СНІДом. Завдання медичних і соціальних служб. Виникнення, поширення, лікування та профілактика. SARS як приклад вдалого подолання ситуації.

Тема 6. Психічне та психосоматичне здоров'я населення

Частота психічних проблем у суспільстві. Фізичне й психічне здоров'я. Депресії. Самогубства. Рекомендації ВООЗ щодо критичного рівня самогубств. Охороно оздоровчі і соціальні проблеми психічного здоров'я. Стрес. Механізми формування стресу. Дистрес. Роль стресу у формуванні факторів ризику. Конституція й темперамент людини в ризику неінфекційних захворювань та індивідуальна стійкість. Історія формування навчання про конституцію людини. Типи конституції за Гіппократом, Чернороуцьким, Шелданом. Гіподинамія, психологічний стрес як фактори дезадаптації в соціальному середовищі. Соціальні й економічні фактори, що визначають наростання гіподинамії та психологічного стресу в соціальному середовищі. Принципи підвищення індивідуальної стійкості до соціальних факторів середовища – гіподинамії, психологічного стресу та ін. Поняття про

індивідуальні життєво важливі фактори ризику неінфекційних захворювань. Інтегральна програма профілактики неінфекційних захворювань.

Модуль 3. Формування здорового способу життя як основа здорового суспільства.

Тема 7. Проблеми залежностей в сучасному суспільстві

Соціальні наслідки тютюнової, алкогольної та наркотичної залежностей. Статистичні дані, що відбивають медико-соціальні на слідки зазначених залежностей в Україні та Європі. Соціально-психологічні принципи підвищення мотивації до зменшення вживання тютюну, алкоголю, наркотиків. Завдання зниження поширення тютюнопаління та вживання алкоголю визначені документами ВООЗ. Мадридська хартія 1988 р. і десять стратегій «За Європу без тютюну". Вимоги до складання програми "Молодь за життя без тютюну». Механізми впливу алкоголю на людину й людство. Масштаби проблеми. Припустимий і реальний рівні вживання алкоголю в Україні та Європі. Європейська хартія з алкоголю: десять стратегій діяльності щодо алкоголю.

Тема 8. Професія, праця та здоров'я

Праця та здоров'я в онто- і філогенезі. Адаптаційний синдром. Праця – джерело добробуту, здоров'я й щастя. Працездатність – загальна, професійна, обмежена. Професійні захворювання (класифікація). Принципи соціального захисту при професійних захворюваннях. Список професій № 1 і № 2. Здоров'я на виробництві. Ергономіка. Рекомендації щодо встановлення пенсії за віком особам з небезпечними умовами праці. Проблеми особистого й суспільного здоров'я в роботі керівників і менеджерів, мобілізація засобів на профілактичні програми. Програми здоров'я в колективі. Джерела фінансування оздоровчих програм. Місце фахівця із соціальної роботи в плануванні та реалізації програм захисту здоров'я трудового колективу.

***Тема 9. Медико-соціальні аспекти здоров'я в законодавстві України. Здоровий спосіб життя* (ЗСЖ)**

Історія формування підходів щодо запобігання захворюванням в Україні. Три ступені профілактики та їх реалізація. Заходи щодо запобігання інвалідності та збереження трудових ресурсів. Упровадження принципів збереження здоров'я в законах України про охорону здоров'я, соціальний захист інвалідів, запобігання інвалідності та реабілітацію. Загальнонаціональні та галузеві програми, спрямовані на збереження здоров'я народу України.

Що таке спосіб здоровий спосіб життя. Середня очікувана тривалість життя населення. Підвищення мотивації до ЗСЖ. Здоров'я молоді та здоров'я літніх людей у політиці ВООЗ. Основні показники здоров'я дітей і молоді. Завдання стосовно дітей: життєві навички, здоровий вибір, проблеми вагітності, залежності. Роль "почуття гармонії й приналежності" у формуванні здорового способу життя. Шляхи підвищення потенційних можливостей дітей щодо здоров'я: розумових, фізичних, емоційних, соціальних.

3. Структура навчальної дисципліни «Громадське здоров'я»

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я.						

Тема 1. Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я. Медико-соціальна робота: предмет, загальні принципи		2		-	-	6
Тема 2. Соціальні проблеми здоров'я в загальній декларації прав людини. Здоров'я для всіх у XXI ст. – політика ВООЗ		2	2	-	-	6
Тема 3. Соціальна медицина й соціальна гігієна в XX-XXI ст.		2	2	-	-	6
Змістовний модуль 1			2			
Модуль 2. Роль соціуму у розвитку патологічних станів людини та проблеми їх профілактики.						
Тема 4. Соціальна медицина та проблема соціального захисту людини з вадами здоров'я		2	2	-	-	6
Тема 5. Цивілізація, екологія й здоров'я – медико-соціальні наслідки й запобігання		2	-	-	-	6
Тема 6. Психічне та психосоматичне здоров'я населення		2	-	-	-	7
Змістовний модуль 2			2			
Модуль 3. Формування здорового способу життя як основи здорового суспільства.						
Тема 7. Проблеми залежностей в сучасному суспільстві		2	2	-	-	7
Тема 8. Професія, праця та здоров'я населення.		2	-	-	-	7
Тема 9. Медико-соціальні аспекти здоров'я в законодавстві України. Здоровий спосіб життя (ЗСЖ)		-	2	-	-	7
Контрольна робота			2			
Усього годин	**90**	**16**	**16**			**58**
Іспит	2					

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних	2
2.	Соціальні проблеми здоров'я в загальній декларації прав людини. Здоров'я для всіх у XXI ст. – політика ВООЗ	1
3.	Соціальна медицина й соціальна гігієна в XX-XXI ст.	1
4.	Соціальна медицина та проблема соціального захисту людини з вадами здоров'я	2
5.	Цивілізація, екологія й здоров'я – медико-соціальні наслідки й запобігання	2
6.	Психічне та психосоматичне здоров'я населення	2
7.	Проблеми залежностей в сучасному суспільстві	2
8.	Професія, праця та здоров'я населення	2
9.	Медико-соціальні аспекти здоров'я в законодавстві України. Здоровий спосіб життя (ЗСЖ)	2
Разом		16

5. Теми для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних	6
2.	Соціальні проблеми здоров'я в загальній декларації прав людини. Здоров'я для всіх у XXI ст. – політика ВООЗ	8
3.	Соціальна медицина й соціальна гігієна в XX-XXI ст.	8
4.	Соціальна медицина та проблема соціального захисту людини з вадами здоров'я	6
5.	Цивілізація, екологія й здоров'я – медико-соціальні наслідки й запобігання	6
6.	Психічне та психосоматичне здоров'я населення	6
7.	Проблеми залежностей в сучасному суспільстві	6
8.	Професія, праця та здоров'я населення	6
9.	Медико-соціальні аспекти здоров'я в законодавстві України. Здоровий спосіб життя (ЗСЖ)	6
Разом		58

6. Індивідуальні завдання

Контрольна робота.

7. Методи навчання

Інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемного викладу, евристичний, дискусійні. Методи роботи в умовах дистанційного та змішаного навчання: за умов впровадження карантинних та інших обмежень лекції і семінарські заняття проводяться в он-лайн режимі із застосуванням платформи Google Meet, LMS Moodle. Видами навчальної діяльності є: відеоконференції, відповіді на питання в чаті. За умов змішаного навчання семінарські заняття, написання контрольної та екзаменаційної роботи проводяться аудиторно.

8. Вказівки до виконання контрольної роботи

Передбачено використання поточного контролю (виступи на семінарах, усне опитування), проведення контрольної письмової роботи і підсумкового письмового контролю. Обов'язковою складовою є дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат (оприлюднення чиїхось результатів дослідження як власних або тексту без вказання авторства); самоплагіат (опублікування власних раніше опублікованих наукових результатів як нових); фабрикація (вигадування даних чи фактів); фальсифікація (відома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень); списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання; допомога учням під час оцінювання їх навчальних результатів чи створення перешкод під час оцінювання; вплив на працівника, щоб він здійснив необ'єктивне оцінювання.

Самостійна робота має на меті виявити ступінь засвоєння студентами основних категорій і понять у галузях історії медицини, соціальної медицини та гігієни, епідеміології, етики та деонтології, у системі керування охороною здоров'я, а також в основних напрямах

організації медичної допомоги населенню, соціально-гігієнічних проблем порушення здоров'я, взаємовпливу здоров'я та способу життя.

Темі для контрольної роботи

1. Здоров'я як соціальна цінність.
2. Валеологія – наука про здоров'я.
3. Соціальна медицина і гігієна.
4. Соціально-гігієнічні проблеми порушення здоров'я.
5. Проблеми, норми і патології в медицині.
6. Система керування охороною здоров'я.
7. Основні напрями організації медичної допомоги населенню.
8. Соціально-медичні послуги населенню.
9. Соціально-медичні аспекти соціальної роботи.
10. Здоров'я та здоровий спосіб життя як цільові параметри соціальної роботи.
11. Здоровий спосіб життя. Поняття й приклади.
12. Категорії населення, які потребують медико-соціальної допомоги.
13. Роль і завдання медичного соціального працівника.
14. Організація травматологічної й ортопедичної допомоги населенню.
15. Організація психіатричної допомоги населенню.
16. Організація медико-соціального патронажу.
17. Фізіологія та патологія репродукції.
18. Планування сім'ї.
19. Суспільна охорона здоров'я, її місце в новій політиці ВООЗ.
20. Нещасні випадки, травми й здоров'я.
21. Медико-соціальні проблеми здоров'я та біоетика.
22. Соціальні детермінанти здоров'я.
23. Інваліди й суспільство.
24. Хвороба як обмежена воля й християнство.
25. Соціально-психологічні проблеми катувань і страти.
26. Людина й природа.
27. Фізичне й психічне здоров'я.
28. Соціальні наслідки тютюнової, алкогольної та наркотичної залежностей.
29. Праця та здоров'я в онто- й філогенезі.

Контрольні питання

1. Історичний досвід формування здорового способу життя в соціумі. Досвід часів Гіппократа, Авіцени й сучасності для здорового способу життя.
2. Принципи побудови політики охорони здоров'я в галузі зміцнення та збереження здоров'я, викладені в документі ВООЗ "Завдання щодо досягнення здоров'я для всіх" (перегляд 1991 р.).
3. Особливості, основні завдання і концептуальні відмінності документа ВООЗ «Здоров'я-21. Здоров'я для всіх у 21 столітті».
4. Поняття про інтегровану профілактику неінфекційних захворювань — хвороб цивілізації: історія формування, концепція, організація проектів профілактики неінфекційних захворювань.
5. Поняття про основні інтегральні фактори ризику найпоширеніших неінфекційних захворювань, здоровий спосіб життя як протидія факторам ризику захворювань
6. Етика й здоров'я – сутність, історичний зв'язок понять, сучасний стан значення етики і здоров'я у формуванні здорового способу життя.
7. Соціальна медицина і соціальна гігієна у вирішенні проблем здоров'я людини: зміст, предмет відмінності.

8 Поняття про професійні захворювання, їх соціальні наслідки й соціально-економічні заходи профілактики професійних захворювань.

9. Принципи соціального захисту населення, їх роль у формуванні здоров'я людини.
10. Індивідуально-моральні якості соціального працівника, їх значення для здоров'я клієнтів, які обслуговуються.

11. Поняття про інвалідність, обмеження життєдіяльності людини внаслідок хвороби та концепції соціальних наслідків хвороби.
12. Основні принципи збереження здоров'я, що декларуються Всесвітньою програмою дій стосовно інвалідів. Історія виникнення і завдання Всесвітньої програми дій стосовно інвалідів.
13. Механізм впливу куріння на розвиток пов'язаних із цим захворювань людини.
14. Механізм впливу алкоголю на розвиток пов'язаних із цим захворювань людини.
15. Механізм впливу наркотичних речовин на розвиток пов'язаних із цим захворювань людини.
16. Поняття й основні правила вирішення медико-соціальних проблем здоров'я в документах ООН «Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів».
17. Закон України «Про соціальний захист інвалідів (основні розділи, концептуальні положення)».
18. Медико-соціальна робота – зміст, предмет та об'єкт, завдання соціальних працівників охорони здоров'я.
19. Структурна схема й завдання різних відомств, задіяних у службі реабілітації інвалідів в Україні.
20. Медико-соціальні принципи збереження здоров'я в Законі України «Про попередження інвалідності і реабілітацію інвалідів».
21. Поняття про соціальну реабілітацію інвалідів (відповідно до законів України).
22. Поняття про медико-професійну реабілітацію інвалідів (відповідно до законів України).
23. Поняття про професійну реабілітацію інвалідів (відповідно до законів України).
24. Поняття про медико-соціальну експертизу.
25. Групи і причини інвалідності.
26. Порядок встановлення причинного зв'язку захворювань та інвалідності з роботами, пов'язаними з аварією на Чорнобильській атомній станції.
27. Організація роботи щодо запобігання соціальним наслідкам вад здоров'я у дітей.
28. Медико-соціальні проблеми збереження здоров'я в літньому віці.
29. Визначення понять здоров'я у трактуванні ВООЗ.
30. Медико-соціальна інтерпретація складових здоров'я.
31. Суспільне здоров'я.
32. Виробничий травматизм, його соціально-економічні наслідки.
33. Виробничий травматизм і шляхи його запобігання.
34. Виробничий травматизм і зниження його наслідків.
35. Автодорожній травматизм, його соціально-економічні наслідки.
36. Автодорожній травматизм і шляхи його запобігання.
37. Автодорожній травматизм — зниження наслідків.
38. Хвороби цивілізації, їх виникнення та подолання.
39. Принципи визначення очікуваної тривалості життя при народженні.
40. Динаміка тривалості життя — показник здоров'я чоловіків.
41. Динаміка тривалості життя — показник здоров'я жінок.
42. Динаміка тривалості життя — показник здоров'я осіб, які проживають у місті.
43. Динаміка тривалості життя — показник здоров'я осіб, які проживають у селі.
44. Значення динаміки тривалості життя як показника здоров'я для соціальної роботи.
45. Поняття про психосоматичні захворювання.
46. Психосоматична медицина.
47. Особливості темпераменту й захворюваність.
48. Асоціації неінфекційних захворювань з конституцією людини.
49. Державна програма щодо запобігання інвалідності та реабілітації інвалідів.
50. Мета, завдання, основні розділи Державної програми щодо запобігання інвалідності.
51. Відомства, що виконують Державну програму щодо запобігання інвалідності.
52. Соціально-гігієнічні проблеми порушення здоров'я.
53. Проблеми, норми й патології в медицині.
54. Система управління охороною здоров'я.

55. Основні напрями організації медичної допомоги населенню.
56. Соціально-медичні послуги населенню.
57. Соціально-медичні аспекти соціальної роботи.
58. Нещасні випадки, травми й здоров'я.
59. Медико-соціальні проблеми здоров'я й біоетика.
60. Соціальні детермінанти здоров'я.
61. Інваліди й суспільство.
62. Людина й природа.
63. Фізичне й психічне здоров'я.
64. Соціальні наслідки тютюнової залежності.
65. Соціальні наслідки алкогольної залежності.
66. Соціальні наслідки наркотичної залежності.
67. Три ступеня профілактики та їх реалізація.
68. Група факторів, що визначають здоров'я нації.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота									Контрольна робота	Підсумковий контроль	Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	40	100

Т1, Т2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення семінарських занять протягом семестру і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Оцінюється рівень знання студентами першоджерел, наукової літератури, уміння логічно та послідовно виступати під час обговорення питань плану семінарського заняття, ставити та відповідати на запитання в ході дискусії. Студент може набрати від 1 до 40 балів за роботу на семінарах протягом семестру.

Контрольна робота - полягає в оцінці засвоєння студентом частини навчального матеріалу. Проводиться у письмовій формі. Оцінювання знань здійснюється: за відповіді на питання першого рівня складності - 1-6 бали, другого - 5 бали, третього - 9 балів,

максимально - 20 балів. Студент отримує від 17 до 20 балів, якщо відповіді побудовані логічно, виявляються фундаментальні знання термінів, понять, робляться змістовні висновки, представлені різні підходи до означених проблем та обґрунтоване бачення їх сутності. Від 12 до 16 балів студент отримує, якщо у відповіді представлені визначення основних термінів, понять, розкриваються всі питання, але присутня деяка непослідовність аналізу. Від 8 до 11 балів студент отримує, якщо відповідь побудована не дуже логічно, виявляються недоліки в розкритті відповідних понять, термінів, хоча їх загальне розуміння представлено, вона носить описовий, однобічний характер, демонструє відсутність самостійного бачення сутності проблем. Від 1 до 7 балів студент отримує, якщо відповідь дана не на всі запитання, не містить наукового обґрунтування проблем, відсутня логіка викладення матеріалу. 0 балів виставляється в разі відсутності відповідей на питання контрольної роботи.

Підсумковий контроль знань студентів проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни у формі письмового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом. Екзаменаційні білети включають три питання: перше і друге спрямовані на встановлення рівня загальної теоретичної підготовки студента і оцінюються максимально по 12 балів кожне; третє передбачає уміння аналізувати документи, літературу, медіаконтент, максимальна оцінка - 16 балів.

Рівень знань на підсумковому контролі оцінюється:

37-40 балів, якщо студент дав правильну та повну відповідь на всі три поставлених питання, міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, демонструє вміння пов'язувати події минулого із сучасним розвитком, логіку та аргументованість викладення (наведення прикладів, аналогій, знання головних дат з історії України), вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем;

32-36 балів ставиться студенту, якщо він відповів на всі три запитання, добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

27-31 ставиться студенту у випадку, якщо він відповів на всі три запитання, в основному опанував теоретичні знання з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але відповідь є недостатньо аргументованою, виявляє неточності, невміння оцінювати факти та явища;

21-26 балів ставиться, якщо всі три питання розкриті неповно та/або логіка відповідей вимагає істотного виправлення;

1 -20 балів студент отримує, якщо у відповіді не розкриті по сутності всі три питання, продемонстровано недостатнє знання фактичного матеріалу, наукових визначень, відсутні посилання на першоджерела та рекомендовану наукову літературу;

0 балів студент отримує в разі відсутності відповідей на питання екзаменаційного білету.

Оцінка 90-100 балів передбачає повне і впевнене опанування програми курсу, знання основних джерел і додаткової літератури, уміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

80-89 балів виставляється за впевнене опанування курсу, знання історичної хронології, уміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати історичний матеріал (також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки).

70-79 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки, за наявністю принципових помилок при викладанні опанованого матеріалу або неповних висновків.

60-69 балів передбачає часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв’язання практичних завдань. При цьому студент не вміє робити логічні висновки. Поставлене завдання виконане не повністю, але у відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

50-59 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки, а також якщо в студента виникають проблеми із відтворенням основного матеріалу.

1-49 балів виставляється, якщо студент не опанував матеріал, передбачений програмою курсу.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено». Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, контрольних робіт, екзамену.

2. Модель «ШІ як асистент». Під час підготовки до семінарських занять, письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення

структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШТ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна

1. Громадське здоров’я / За заг. ред. Т. С. Грузєвої. — Вінниця : Нова Книга, 2023. — 616 с.
2. Соціальна медицина, громадське здоров’я. навч. посіб. : у 4 т. / за заг. ред. В.А. Огнєва. Харків : ХНМУ, 2023. Т. 2. Громадське здоров’я. 324 с.
3. Громадське здоров’я у практиці сімейного лікаря / Є. Я. Скляров, М. А. Бичков та ін. — Львів : 2020
4. Громадське здоров’я: навчальний посібник / Т. С. Грузєва, Л. І. Галієнко, Н. В. Гречишкіна. Київ: «Книга-плюс», 2021. 296 с.
5. Громадське здоров’я: навчальний посібник / Т. С. Грузєва, Л. І. Галієнко та ін. — Київ : Книга-плюс, 2021.

Додаткова

1. Крячкова Л. В., Коробко М. Ю., Заярский М. І. Обґрунтування доцільності використання стандартизованих підходів самооцінки стоматологічної якості життя у дітей // Громадське здоров’я в Україні: проблеми та способи їх вирішення : матеріали V науково-практичної конференції з міжнародною участю на вшанування пам’яті М. Г. Гуревича (1891–1937), засновника та керівника першої в Україні кафедри соціальної гігієни при Харківському медичному інституті, Харків, 28 жовтня 2022 р. / ред. кол.: В. В. М’ясоєдов, В. А. Огнєв, Т. В. Пересипкіна та ін. Харків, 2022. С. 39–40.
2. Медведовська Н. В., Квач М. Д. Результати ретроспективного дослідження захворюваності чоловічого населення України // Громадське здоров’я в Україні:

проблеми та способи їх вирішення : матеріали V науково-практичної конференції з міжнародною участю на вшанування пам’яті М. Г. Гуревича (1891–1937), засновника та керівника першої в Україні кафедри соціальної гігієни при Харківському медичному інституті, Харків, 28 жовтня 2022 р. / ред. кол.: В. В. М’ясоєдов, В. А. Огнєв, Т. В. Пересипкіна та ін. Харків, 2022. С. 30–32.
3. Міщенко М.М., Міщенко О. М. Тренди смертності населення України через хвороби системи кровообігу та цереброваскулярні захворювання // Громадське здоров’я в Україні: проблеми та способи їх вирішення : матеріали V науково-практичної конференції з міжнародною участю на вшанування пам’яті М. Г. Гуревича (1891–1937), засновника та керівника першої в Україні кафедри соціальної гігієни при Харківському медичному інституті, Харків, 28 жовтня 2022 р. / ред. кол.: В. В. М’ясоєдов, В. А. Огнєв, Т. В. Пересипкіна та ін. Харків, 2022. С. 52–54.